

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 4.40
Pol leta 2.20
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poblasticah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Po-amezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v namski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Via Ascoli 8, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri opravištvu.

Dr. Tonkli pa njegovi nasprotniki.

Pred nekaj leti je dr. Tonkli v dunajskem državnem zboru z ostro besedo opisoval in obsojal šolske razmere na Goriškem in Primorskem sploh. Naravno je bilo, da se je takrat obrnila nevolja dunajske vlade proti osebam, ki so bile tistih razmer krive. Sedanja dunajska vlada se namreč prizadeva, da podeli vsakemu narodu pravice, ki so mu zagotovljene v temeljnih državnih postavah. Če se ji pa stavlja zapreke v tem oziru, se razume samo ob sebi, da tega ni vesela, ampak da je zaradi tega nevoljna, ako čuti tako, kakor čutimo drugi ljudje. Takrat je bila nevarnost za nekatere osebe na Primorskem, da bi bile morale zapustiti svoje mesto, ker njih delovanje se ni vjemalo z najvišjo izvrševalno oblastjo na Dunaji. Vendar do tega ni prišlo in reči so ostale pri starem, ker Primorci, posebno Slovenci, so izrekli, da so z vsem zadovoljni, kar se pri njih godi, in da so pripravljeni vse sprejeti, naj bo karkoli, kar pride od tistih mest, ki so bila v nevarnosti. Svojo sodbo in izjavo so potrdili z lepo pisanimi in krasno vezanimi diplomami, katere so nekam poslali ali pa poslali. S tem je bila stvar za takrat končana in dr. Tonkli starejši se je lahko ubral, če je hotel.

Od tistega časa je dr. Tonkli v največji nemilosti na nekem mestu in pri onih, ki hodijo na tisto mesto na solnce ali pa na uro gledat. Ni čudo. Mislite si na kakem mestu bogatega mlinarja, v njegovem sosedsstvu pa par lačnežev, ki so lačni moke, kaše, časti, prijateljstva ali česar bodi, katerim daje, česar potrebujejo, kateri mu hodijo kolo mazat, vodo zagrajat, hišo pometat, gnoj kidat, srajco prat, kateri se hodijo zanj kregat in prepirat z njegovimi nasprotniki. Mislite si, da mlinar bi se moral preseliti, ali bi bili lačneži tega veseli? Nikakor ne; žalovali bi na vso moč in prosili Boga noč in dan, naj jim ohrani ljubelega dobrotnika, od katerega dobivajo vse, kar imajo. Dasi bi bili gotovi, da mlin ne more ostati prazen, da mora priti drug, ki bo mlel, vendar bi jim ne bilo prav, da prejšnji odide. Mislili bi v svojem srci: Kdo vé, ali bo tudi novi mlinar rabil hlapce? In če jih bo rabil, ali bo hotel nas v službo, kakor dosedanj, ali pa si novih izbere, ki niso opravljali službe sedanjemu, ki je morebiti nasprotnik prihodnjemu? Take misli bi jim rojile po glavi in zato bi se ne bilo čuditi, ako bi vse žile napenjali, da bi mlinarja obdržali in da bi potokli in v deveti pekel pogreznili njegove nasprotnike. To samo za izgled

brez nikakega cikanja, in sicer v pojasnenje resnice, da, če ima dr. Tonkli nasprotnike na kakem mestu, ima ob enem za nasprotnike vse tiste, ki so prijatelji in domači na tistem mestu.

Bližajo se volitve v deželni zbor goriški, pri katerih bo najbrže tudi dr. Tonkli kandidiral, najprej se ve da v italijanskem velikem posestvu in, če tam ne pojde, pri Slovencih. Lahko je misliti, kako veselje bi bilo za vse one, ki so nasprotniki Tonklijevi, ako bi pri volitvah propadel, ako bi padel voditelj goriških Slovencev, ako bi padel steber, ki vzdržuje narodno politiko, ako bi padel mož, ki se je vestno potegoval za to, da naj se pri nameščevanju uradnikov gleda tudi na določbe §. 19. temeljnih postav, in sicer ne brez uspeha, ki bo Slovincem in Avstriji v prid.

Lahko si mislimo, kakor smo rekli, da dr. Tonklijevi nasprotniki bi od veselja poskakovali, ako bi pri bodočih volitvah propadel; ali tega si nemoremo misliti, kako pridejo narodni možje do tega, da Tonklija izpodkopljuje prav v tem oziru. Tonklijevo delovanje in njegove namere so nam znane; njegov politični značaj je čist; njegov trud za narodno stvar posnemanja vreden; njegovi uspehi na duševnem in gnetnem narodovem polju hvalevredni in sposobni, da se primerijo uspehom najodličnejših Goričanov. Če ima kak naroden mož osebnostno mržnjo proti njemu, je ne sme prenesti na politično polje, in če rabi politiko za osebne torej sebične namene. Eno ali drugo: ako je kdo resničen narodnjak, ne more biti Tonklijev nasprotnik v slovenski politiki; ako je pa kdo Tonklijev nasprotnik v tem oziru, je to gotovo znamenje, da ni naroden. Z veliko nevoljo smo torej sprejeli vest, da dva sicer odlična župana (eden kraški, eden tolminski) sta se vozarila po Krasu in po Vipavskem in sta druge župane in ljudi, na katere sta naletela, hujšala proti dr. Tonkliju. Kaj nameravata ta dva gospoda? Naj nameravata, kar hočeta, to je gotovo, da nekemu gospodu ne moreta storiti večje ljubavi od te in da goriškim Slovincem ne moreta hujše škodovati, ko s takim postopanjem. Slovenskim možem in županom, kateri so poklicani, da varujejo narodne pravice in da kažejo rojakom pravo pot v politiki in v občinskih zadevah, opominjamo na vso moč, naj se ne dajo slepiti in naj prašajo poslance, ki bodo proti dr. Tonkliju agitirali, kdo jih je poslal? Prašajte jih od česa živijo, kdo jih redi, komu služijo; iz odgovorov boste spoznali, kaj imate o njih soditi.

V dr. Tonkliju je utelešen boj goriških Slovencev za njih postavne pravice. Z njim postopajo kot tovarši ene misli in enega duha: dr. Vitezić, gospod Naberger, č. g. Klun in vsi slovenski poslanci v državnem zboru. Boriti se torej proti dr. Tonkliju pomeni v političnem oziru toliko, kakor zavračati vse to, za kar se naš poslanec v državnem in deželnem zboru in v vsem svojem delovanju v prid naroda poteguje, in odobravati politiko moža, ki je nasproten slovenskemu jeziku v uradu in v šoli. Goriški Slovenci: Kraševci, Tolminci! ali ste premislili kedaj to stvar? Ali veste, da dajete sami sebi zausnico, ko rogovilite in ruvate proti Vašemu poslancu v večjo čast in slavo nekoga?

Kaj imate proti dr. Tonkliju? Pravite: je sebičen. Kako? ali ima morebiti več zasluga kot odvetnik, odkar je poslanec? ali dobi morda kot poslanec več plačo, kakor bi jo dobival kdo drugi, ako bi bil voljen v državni ali deželni zbor? ali hoče postati minister? in ko bi postal, ali bi bila za Slovence nesreča ali nečast? ali se bojite, da bi znal postati deželni glavar? komu bi bilo to v nečast? Slovincem? ali bi ne bilo to lepo znamenje, da so goriški Slovenci napredovali, da imajo toliko in take inteligence med seboj, da morejo tudi stol deželnega glavarja zasesti? ali veste, kdo se tega boji? Prašajte v Trstu ali pa tudi kje v Gorici; tam se vam pove. In Slovenci naj bi se dali zlorabit, da bodo opravljali službo za one, ki se dr. Tonklija božijo? Ali ni čast za Slovence, ako imajo moža, ki se zna postaviti kakor lev za narod? Slovenci pomislite, kaj delate. Ko izpodkopujete zaupanje do doktor Tonklija, porivate meč v lastne prsi.

Ali je treba, da še posebej zavrnamo nesramno laž, katero trosijo zdaj hlapci nekoga po Krasu zoper Tonklija, češ da je v državnem zboru predlagal hišni davek, ki se je povišal? Le politična strast more zapeljati Tonklijeve nasprotnike, da tako obrekovanje uporabljajo, da bi njegovo veljavo spodbijali. Kdo je načrtal, kdo je moral načrtati novi hišni davek, ki je bil pred leti sprejet? Nikdo drugi, ko bivši finančni minister, sedanji namestnik tržaški, baron Depretis. Res, da v zbornico poslancev ga je prinesla sedanja Taaffejeva vlada, ali to se je zgodilo prvo leto njenega vladanja, ko dr. Tonkli ni bil še državni poslanec. Predlog se je izročil odseku 36 udov, v katerem sedita izmed Slovencev le dr. Poklukar in g. Naberger. Ali se drzne kdo trditi, da ta dva poslanca se nista branila z vso močjo novih davkov,

LISTEK.

Pogojzdenje Krasa.

Kako lepa, kako krasna je zemlja obrastena z gostim drevjem, kako pa žalostna v svojej nagoti. Kdor je že kedaj videl lep smrek, borov ali hrastov gojzd v pravem pomenu besede, ali se ni čudil in strmel nad krasno naravo in božjim delom? Predragi bralec! Poglejva naše najbližnje gojzde trnovske ali kranjske, počeniš od Postojne do Borovnice; kaj se ti dozdeva, ali bi ne bili omenjeni kraji brez gojzda puščava? pa zaviti v zeleni plašč predstavljajo nam pravi raj. — Gojzd nam daje zraven svoje prijetnosti in lepote tudi mnoge koristi. Če prav bi bili bogatini gojzdnih posestniki, dobivajo vendar tudi revčki tu svoj košček kruha; a največja in splošna korist gojzdov razodeva se v zboljšani obnebnih razmer, ker lomijo vetrove in pospešujejo deževje. (Glej o tem izvrsten Erjavčev spis v št. 44. in 45. lanske „Soče“ in v knjigi: „Naše škodljive živali.“) Gojzd ne le privlačuje vodno soparo (oblake), ampak tudi izpariva vodo, tako n. pr. da iz enega oralga gojzda izhlapi dvakrat toliko vode, kolikor iz enega oralga morja v istem času; zato pa pogojzdenje dežele navadno ne trpi suše. Vse drugače je pri nas, ogoljenih Kraševcih, kjer bi včasih poleteli kmalo za žabe pijače zmanjkalo.

Sprehajaje se po naših kraških goličavah, obhaja žalost človeka, ki premišluje, v kako lepem stanu so bila naša zemljišča nekodaj in kako revna so dandanes. Hrastova veja se je veje dotikala po celem kraškem planoti in rodovitna zemlja pokrivala je tla; a sedaj vidiš, dragi prijatelj, le redke zelen oplaz, večinoma pa gola rebra, katere štrle proti nebu oropana živega mesa, rodovitne zemlje.

Hvaležni smo svojim pradedom za njih narodne navade, prehvaležni za biser, narodni jezik, kojega smo podedovali; a zadovoljni pač ne moremo biti z njih naopačnim gojzdnim gospodarstvom, ker njega nasledek potomci bridko čutimo. Po lepih kraških gojzdnih gospodarila je sekira brez premisleka in vse skupaj nadzorovala je malomarnost. — Nikedar se nij pazilo na pravilno sečnjo, še manj pa na zopetno pogojzdenje, bodisi naravno ali umetno; zato so se vsled uničevanja gojzdov ugodne podnebne razmere dan za dnevom hujšale, in sedaj nas nasledki (suša, burja) tarejo kakor podedovani greh. Z uničenjem kraških gojzdov izpostavil se je burji ne le Kras ampak tudi velik del Primorja z Gorico in Trstom.

Slavna c. k. vlada se že več desetletij hvalevredno trudi, da bi se popravilo, kar so naši predniki skazili. V tem njenem trudu ji je treba vztrajnosti, umnosti in obilo denarnih močij; potrebno je pa tudi, da jo občine po svojej moči podpirajo. Pogojzdenje Krasa imelo je v prvih časih hude nasprotnike, a ljudstvu se leto za letom dani, in mnogi

Savli postali so Pavli. Pozivljam sl. občino k napredku in delu, pozivljam vse omikance kraške, da podpirajo to blago delo.

Gg. učitelji imajo najlepšo priliko, da v šoli vcepljajo mladini ljubezen do kmetijstva, ljubezen do pogojzdevanja; s tem si zaslužijo večjo pohvalo od naroda, ki je edino merodajen v priznanji zaslug, nego s suhoparno nemščino, ki dela naše otroke neumne. Ljudska šola mora pripravljati kmečko mladino za njih prihodnji stan, a ne za jalove domišljije. — Proklet bodi, kdor se masti z našimi žulji in nas vendar pred svetom smeši in sramoti z zagovarjanjem in priporočanjem nemščine za naše kmečke otroke, ne iz prepričanja, nego samo zato, da se laska, da se prikupuje svojim nemško čutečim in mislečim predstojnikom, ter da zoblje še iz posebnih jaslji. „Ečajtalm grom in peko!“ (Opomba uredništva. — Ne hudujte se toliko, gospod dopisnik, čez vaše učiteljstvo. Ako bi bilo ono vpeljalo nemščino v vaše ljudske šole, bi zaslužilo vso to grajo. Ali pomislite, da učiteljstvo brez vas ne more nič storiti. Učitelj izpolnjuje, kar mu je naloženo. Vaši krajni in okrajni šolski sveti so tega krivi. Oni so to stvar sklenili; oni so prosili ali zahtevali nemščino v ljudsko šolo. Ako vaši otroci zaradi tega v šoli ne napredujejo, ste sami krivi. Da bi imeli vi prave močje, nikoli bi ne bilo prišlo do tega. Kdo sedi v okrajnem šolskem svetu, kdo v krajnih svetih? Ali niso vaši možje? Iz vaše srede je izšel mož, ki

dokler je bilo mogoče? Dotični odsek je bil svoje delo že končal, ko je bil dr. Tonkli voljen v državni zbor. Kje je torej njegovo vplivanje na to, da se je hišni davek zvišal? Ko se je ta davek obravnaval v javni seji, je dr. Tonkli celo predlagal, naj se davek za Gorico zniža, kar pa mu ni obveljalo. Hišni davek bi bila vpeljala katera koli vlada, tudi ustavoverska; kdor drugače uči, narod slepi in vana. Ta davek, ki je bil prej na Tirolskem nepoznan, se določuje po številu bivalnih sob, med katere so kuhinja in klet ne šteje. Ne pravimo, da ta davek ni visok ali da ni težak, ampak le to trdimo, da bi ga bila vpeljala vsaka vlada in da zadeva pri tem dr. Tonklija le toliko krivice, kolikor poslanca Hohenzwarta, Riegerja, Greuterja, Nabergerja, Poklunaja, Vitaniča itd.

Kraški apostoli naj bi narod o drugem podučevali, da je namreč vsota zemljiškega davka določena na 15 let s 37 milijoni pa tako, da se le v 10 letih doseže to visokost (za letos je proračunjen zemljiški davek na 331/2 milijona), a da ustavoverski poslanci, h katerim je pripadal tudi nek visoki gospod v Trstu, so nameravali določiti vsoto s 44 milijoni in da so se v državnem zboru potoževali, ker se to ni zgodilo. Ustavoverci so torej hoteli naložiti za 7 milijonov goldinarjev zemljiškega davka več, nego ga je, in vendar se ne spomni nikdo kraških voditeljev, da bi hotel bivšemu državnemu poslancu, katerega imajo blizu sebe, očitati to namero, po kateri bi sežanski okraj plačeval skoraj eno petino zemljiškega davka več, nego ga plačuje, to je: na vsak goldinar 181/2 kr. več, nego zdaj po sklepu naših poslancev. Ali ste se, Kraševci, morda zaleteli, da ste hoteli naskakovati „tistega poslanca“, pa da ste naložili na dr. Tonklija? Kraševci, ne dajte se slepiti!

Dopisi.

V Gorici, 8. febr. (Razbojništvo nekaterih Italijanov.) Veliko se bere v knjigah, pa tudi po časnikih o nekdanjem razbojništvu v Abrucih, dolgem pogorju, ki se vleče od severa proti jugu po sredi Italije, in o sedanjem razbojništvu na siciljskem otoku, na jugu blažene Italije. Goričanom ni treba, da bi si knjige in časnike naročevali, ki o tem pišejo, še manje pa jim je treba, da bi osebno obiskali omejene kraje v dosegu boljšega poznanja italijanskih razmer, ker italijansko razbojništvo je tudi v Gorici v najlepšem cvetu, le da ne rabi karabine (puške) in bodala iz jekla, ampak dušno orodje, ki je pa tako, da se stadi vsakemu poštemu človeku, in da ne grabi v prvi vrsti po gmotnih, nego po dušnih zakladih.

Vsako ve, da italijanski narodnosti se v Gorici, kakor sploh na Primorskem, ne godi nikaka krivica, ampak da ima vse, karkoli more pravično želiti. Goriškimi Italijanom dopisuje magistrat v italijanskem jeziku; davkarski urad in sodnije občujejo z njimi italijanski; policija varuje pravice Italijanov, kakor punčico svojega očesa; dacarji in policaji, magistratni uradniki in „Corrierov“ urednik kramljajo italijanski. Kaj morejo navesti, da jim gre po pravični poti, pa da nimajo? Ničesar. Zakaj torej toliko javkajo nekateri Italijani in poitalijančenci v svojem listu in pretakajo mačje solze, da se jim godi krivica, da se jim dela sila? Zato, ker vidijo, da Slovenci so se začeli gibati in se ne dajo tako na lahkem potisniti v italijanski skorenje. Njih javkanje torej ne velja temu, kar imajo, kakor bi bilo to v nevarnosti, da izgubijo, ampak temu, česar nimajo, kar bi pa v svoji nenasitljivosti proti narodnostnim načelom radi dosegli. V tem oziru so podobni svojim narodnim bratom ban-

se je potegoval za napredek svojega naroda z izgubo službe pri deželni odboru goriškem, velezasluzni gospod doktor Abram. Tega možaka imenujejo Kraševci svojega ožjega rojaka, svojega brata, pa po krivici. Kako se bo brat dr. Abram, ki je krščen za kristijana, s kraškimi pogani, ki hodijo na Opčino molit solnce, ki jim prihaja iz Trsta? Ako bi bili Kraševci možje, bi jim sijalo iz Trsta v Sežano in potem iz Sežane v posamezne občine tako solnce, kakoršno potrebujejo, kakoršno se vjema z njih kraškimi načeli. Odkar leže v prahu, odkar si oči zavzujejo, odkar so jim najslajša pesem sezanske orglice, po katerih se udijo čivkati, je padla njih cena pred poštemim narodnim svetom. Na noge Kraševci, otreste stari prah, zavedite se svojega človeštva, spoznajte, da vam je Bog dal um in pamet, da jo rabite, da mislite po svoje, da se ne daste vklepati, ko neumna živina. Narodni učitelji so deželni, so narodovi služabniki; njih dolžnost je, da narod probujajo, pedučujejo, navdušujejo, da mu izgled dajejo pri vsaki priliki. Učitelj, ki molči ali ki z glasovanjem ali celo z govorom daje slab izgled, ni vreden, da se šteje med narod, njegovo ime naj bo brez časti, njegov spomin izbrisan iz narodove zgodovine.)

Nasprotovale se je pogojzdanju od strani pre-

ditom v Abrucih, ki nosijo orožje, ne da svojo lastino varujejo, ampak da se polastijo tuje.

Ali more kdo reči, da ne govorimo resnice? Naj nam pokažejo tisti Italijani, ki se na nenavaden način repenčijo proti Slovincem, kaka krivica se jim godi v Avstriji; naj nam imenujejo Italijana, katerega se je v narodnem oziru las zakrivil. Slovenci imamo pa pravico potoževati se čez to, kar se z nami godi. Nočemo spominjati na beneške Slovence, ki so pod italijansko vlado in ki so prisiljeni, da storijo narodno smrt; ali spominjati smemo, da slovenski živeli je segal, ni davno od tega, skoraj do srede goriškega mesta in da goriško mesto ima še zdaj slovensko frakcijo, Starogoro. Kake pravice priznavajo tisti Italijani, ki nas od novega leta neprenehoma napadajo, tem Slovincem? Ali jim priznavajo pravico, da naj jim mestna gosposka dopisuje slovenski? ali da naj jim mesto, v čegar blagajnico donasajo davek, sezida slovensko šolo? ali da naj se spoštujejo kot polnopravni Goričani? Tega jim nekateri Italijani nočejo priznati in pravijo, da izpodriva Italijane, kdor kaj takega zahteva. Nam se pa dozdeva, da kdor to zahteva, ne izpodriva Italijanov, ker zahteva slovenski jezik za Slovence in ne za Italijane; kdor bi pa trdil, da se mora Slovincem proti njih volji vsiliti italijanski jezik v šolo in v urad, bi se ne bojeval za obstoječo italijansko narodnost, ampak bi jo hotel zasadi, kjer je ni. Kar velja o Starogorcih, velja o goriških Slovincih sploh. Tako politiko primerjamo politiki banditov, ki ne varujejo svojega, ampak stegujejo roke po tujem, s tem razločkom, da banditi grabijo denar in blago, taki politiki pa neravne pravice. Po našem mnenju ne more poštem Italijan take politike zagovarjati; kdor jo pa zagovarja, dela po našem prepričanju sramoto italijanskemu imenu.

Edina neprilichnost v narodnem oziru, čez katero bi se smeli goriški Italijani potoževati je ta, da so srednje šole v Gorici nemške, namesto da bi bile za italijanske otroke italijanske. To smo jim pa vedno priznavali in smo se z njimi vred za to potegovali, da se vpeljejo narodne srednje šole. Zagrizenost nekaterih Italijanov je pa tako strašna, da rajši pustijo, naj hodijo italijanski otroci v nemške šole, kakor da bi Slovincem privoščili slovenske, dobro vedoči, da Italijanom prizadeva nemška šola sicer nekaj težave ali prave škode v narodnem oziru jim ne napravlja, ker noben njih deček ne postane zavoljo tega nemškutar in vsakdo ima priložnost, da se zunaj šole podučí v italijansčini in se seznaní z naroduim duhom italijanskim. Slovincem škodujejo nemške šole veliko več, ker jih odtujijo narodu in ker dijaki zunaj šole nimajo priložnosti, da bi se podučevali v slovensčini ali da bi se v njih gojila odločna ljubezeu za narod. Ako bi Goriško ne imelo Slovencev, koliko bi bili že nekateri goriški Italijani storili za narodne srednje šole v Gorici? ker pa vejo, da z italijanskimi šolami bi se ob enem ustanovile tudi slovenske, zato rajši ostanejo pri starem. To nam pripoveduje „Corriere“ v številki od 3. februarja, ki pravi, da sto in tisočkrat rajši ohranijo nemščino, kakor da bi se zadovoljili z dr. Tonklijevim predlogom.

Koliko resnice je na navideznem pogujanju nekaterih Italijanov za narodne šole, spozna se iz tega, da so njih „kaporjoni“ (kozli zvonconosci) v goriškem nemškem „Schulvereinu“. Komu hočejo s tem streči? Italijanom? kaj še. Nemcem? katerih ni. Komu torej? kanalskim in tolminskim Slovincem. Sram vas bodi vašega hinavstva in vaše breznačajnosti. Po eni strani izpostavljate Garibaldijevo podobo po oknih vaših stacun, po drugi strani se zvijate v prahu pred možem, ki suče bič nad vašimi glavami. Zviti ste, to se vam mora pustiti, in to dokazuje, da je nekaj krvi iz Abruc v vaših žilah.

bivalstva zaradi prepovedane paše. Jaz rojakom ne zamerim, ker se v istini mnogo odvzame živinoreji, a premisliti je treba, da če se gola zemljišča ne spravijo v varstvo in če se ne pogojzde za časa, dokler je še kaj zemlje, bode pozneje nemogoče, kajti znano je, da zemlja vsak dan gineva in s časom jo burja odnese, deževje pa ter povodnji potopé jo v globioje.

Nastane vprašanje: kje bo takrat trava rastle, mar na golem kamnu? Kje se bode živina pasla? Vzrok zaradi paše velja bi le za sedanost, a za prihodnost bil bi pogubonos. Pomisliti je treba, da za nami bo živel drug rod; imamo torej dolžnost, da za potomce skrbimo, in če mi sedaj nekaj potrpiamo, smo vsaj prepričani, da se bode njim boljše godilo. Skrbimo torej in delajmo, kakor bi imeli večno živeti!

Da bi bili naši častiti pradedlje v onih še zelenih časih tako mislili in z gojzdi umnejše ravnali, ne bilo bi treba nam boriti se z revščino, katero nam navadno vsled uničenja gojzдов suša naklanja, ampak veselili bi se lepih gajev, mirnega vremena in obilnega dežja, — torej bogatih pridelkov.

(Konec pride.)

Komen, 28. januarja 1883.

Al. Štrekelj.

V Gorici, 9. febr. — Kdor se poteguje za pravico, ima zvesto pomočnico resnico na svoji strani, kdor pa krivico zagovarja, se mora posluževati sredstev, ki so s krivico ene vrste: laži in obrekovanja.

Kdor pozna goriško zgodovino zadnjih dvajset let, vé, da v deželnem zboru goriškem so Slovenci in Italijani vzajemno postopali gledé na učni jezik v ljudskih in srednjih šolah. Kadar so se pošiljale prošnje v tem oziru na ministerstvo, sta se vedno povdarjala dva deželna jezika in se je vedno prosilo za slovenske in italijanske narodne šole. Temu nasproti piše „Corriere“ v 11. števu od 7. febr. t. l., da goriški Slovenci niso še sanjali o tem, kaj je narodnost, ko so goriški Italijani po svojih časopisih in po svojih poslancih hlabro se bojevali za svojo narodnost. Tako bi bili Slovenci še le letos začeli zahtevati narodne šole. To pisarenje ni vredno odgovora, ampak ga našim gg. čitateljem le naznamimo, da spoznajo, kaj premere nevednost, združena s hudobijo. Obžalujemo uboge Goričane, ki so prišli ali ki pridejo takemu zgodovinarju v pest; ako držijo kaj na dobro ime mesta in italijanske narodnosti, naj mu zaprejo pot in naj ne pustijo pisarije v hišo, ki sramoti naše mesto.

V istem članku piše italijanski list, da dr. Tonkli je stavil na Dunaji nasvet, naj se italijanski otroci v Gorici za naprej podučujejo v slovenskem kot učnem jeziku. Dr. Tonkli je tirjal, kakor je našim čitateljem znano, naj se vpelje v srednje šole za slovenske otroke slovenski učni jezik. Na podlagi te izmišljije popisuje dalje, kako mu je bil talent zastal, ko je to novico slišal, in kaka krivica se namerava proti Italijanom s takim nasvetom. S takimi resnicami pita „Corriere“ svoje čitatelje in jim kuri proti Slovincem.

Dalje zahteva ta čudni list, naj se drugi goriški poslanci na Dunaji postavijo na noge in naj napnejo vso moč, da pade Tonklijev predlog. Ako bi bili poslanci take pameti, kakor „Corriere“, bi morebiti to storili; ali hvala Bogu, da ne potrebujejo v tem „Corrierovega“ poduka. Kaj bi storil „Corriere“, ako bi mu povedali, da dr. Pajer in grof Coronini sta že v deželnem zboru goriškem prav to zahtevala, kar dr. Tonkli (in prej grof Coronini) na Dunaji? ali se mu ne bo ježila koža? ali ne bo klical vislic? Ubogi „Corriere“, kam ga še spravi njegova brezpametna strast za italijansko narodnost! Potolazi se, „Corriere“, in pojdi spat, Ti nisi za resno delo; za pust je že šlo, ali zdaj v postu ni čas za Te. Kam hočeš kazati še Tvojo modrost, ki si jo že dosti pokazal s tem, da šteješ med goriške državne poslance Depretis? „Corriere“, ali si z neba padel? ali pa si dobil to pisano v Tvojem abece? Obžalujemo te na vsak način.

V števu 10. od 3. febr. t. l. pravi ta list, da italijanska narodnost bi se v tla teptala, ako bi se sprejel Tonklijev predlog, to je: ako bi se za Slovence vpeljale v Gorici slovenske srednje šole. Zato, pravi, je stokrat boljše, da ostane nemški kot učni jezik. Ako ga hočejo Italijani za svoje otroke obdržati, naj ga; kdo jim brani. V imenu Slovencev nimajo pravice govoriti, nam ga ne smejo usiljevati.

V isti števu od 3. febr. smeši debela ženska, ki ne ume slovensčine, slovensko slovstvo sploh in nekatero posamezne knjige. V svoji preirčnosti in srakopernosti imenuje Staretovo Zgodovino in Erjavčeve Živali prestavi in sestavi. To si upa ženska izreči o knjigah, katerih ni brala. Ako bi mož tako pisal, bi mu rekli: sram Te bodi; ker je pa ženska pisala, molčimo, ker ženske besede se ne vagajo, ampak štejejo. Slabo zadosti, ako g. Jožef Paternolli, ki prodaja s svojim očetom Ivanom knjige družbe sv. Mohora in druge slovenske knjige, sprejema tako psovnanje in grjenje slovenskega slovstva v svoj list. Ali k takemu knjigarju naj obračamo Slovence? Nikdar. Potem naj pa g. Ivan Paternolli zopet trdi v poslancih, da Slovence in Italijane enako spoštuje.

„Corriere“ piše o slovenskem jeziku tako, kakor kdor ga ne pozna, pa s tako strastjo, zagrizenostjo, pristranostjo, kakor le najhujši židovski listi na Dunaji. G. Paternolli ne zasluži hvale, da je predstavil židovsko časnikiarstvo, ki je bilo do zdaj večinoma na Dunaji, v Gorico. S tem je svojim somiščanom slabo ustregel, ljubezni si pa nikjer ni pridobil.

V Gorici, 9. febr. — Slovensko bralno in podporno društvo je imelo 3. februarja svojo pustno veselico v Stabilevem salonu restavracije „all' Europa“ po sporedu, ki je bil v zadnji „Soči“ objavljen. Veselice se je udeležilo mnogo društvenikov z družinami; tudi z dežele smo videli nekatere, ki so iz ljubezni do naroda pristopili temu važnemu društvu. Goriška čitalnica je bila zastopana po svojem g. predsedniku, po mnogih odbornikih in članih. Slovenska inteligenca goriška je bila obilno zastopana in je pokazala tako društvu svojo naklonjenost in priznala korist njegovega delovanja. Govor bilo je obilno mestnih pa tudi z dežele; zastopavi so bili razni stanovni in vsi so se prav dobro imeli. Vseh navzočih je bilo, ako se nismo uštelili, kakih 300 in čez. Spored se jedro izvrševal; pevci goriški, solkanski, šempeterski, mirenski so svojo nalogo častno rešili, daš

so imeli le enkrat skupne vaje. Godba goriškega peš-popolka je že znana; bilo bi odveč, ako bi jo hoteli zopet hvaliti. Slovanski venci so se sprejemali z gromovitim ploskanjem; namesto Abtove Agata je godba svirala Zajčev Večer na Savi, ki je neizmerno dopadal. Prijubljenost društva in mikaven spored privabila sta bila mnogo takih gostov, ki so bili že skoraj pozabili na svoje slovensko rojstvo. Upamo, da to ni v škodo društvu in Slovencem sploh. Srečkanje je zbudilo mnogo smeha; prvi dobiček je bila podoba cesarjeviča Rudolfa in carjevine Štefanije, drugi dobiček petelin s košom, tretji dobiček steklenica vina. Po veselici bila je plesna zabava, katera je bila močno obiskana. Čisti dohodki znašajo 20 do 30 gl., katere obrne odbor najbrže za zastavo ali pa v društveno denarnico. Veselica je zbudila zadovoljnost in občidovanje tudi pri poštenih Italijanah in pri marsikom, ki se je čudil, da se je vse mirno in brez najmanjega hrupa vršilo.

Tudi Citalnica je imela veselico s plesno zabavo 27. jan. in pustni ples 4. febr. — Prva je bila prav dobro obiskana in dobro izvršena. Vsa hvala gospodom pevcem, ki so pokazali, da v Gorici se dá tudi na tem polji še kaj doseči. Gospodični Jegličeva in Furlanijeva sti izvrstno igrata na glasovir. Večer je bil vesel in dela Citalnici vsa čast. — Ples 4. febr. je bil združil mnogo čitalničarjev in gostov v dvorani društva „Concordia“, kjer so se udeležniki prav dobro imeli. Zavoljo tolikih veselic se niso mogli nadaljevati skupni večeri, katere je bila Citalnica vpeljala; pri hodajo soboto, 10. febr., se pa zopet začnejo. Dober uspeh!

Iz goriške okolice, 31. jan. Draga Soča! rad bi samo opomnil čestite čitatelje Tvoje na interesantne dopise, koji so bili nedavno priobčeni v „Edinosti“, št. 5. in 6. Okr. konferenca v Sežani, 20. dec. preč. leta, jih je rodila. Prvi dopis nam kaže, kako se ljubijo mladi in stari pedagogi na Krasu; z nezasišaniimi psolvkami si drug do drugega ljubezen užigajo. V drugem dopisu pa kot „poslanici“ vidimo, kakí dobri katoličani so. Konferenca je bila na kvartno sredo v adventu, torej strog postni dan za katoličane. V Sežani se nedvomno prav lahko da napraviti dobro kosilo, če tudi s postnimi jedmi. Pa ne, postne zapovedi so za trejtalke. Oni torej „per acclamationem“ terjajo: „meso, meso, vsi meso!“ Toda g. nadz. Q. je vris teh navdušencev za „meso“ preslišal in ukazal postne jedi napraviti. Čez to bi se dalo mnogo govoriti, pa tukaj naj mi bode samo dovoljeno vprašanje: „Ti pedagogi, kedar bodo v slučajih pomanjkanja duhovnov kot „kateheti“ fungirali, kak nauk bodo neki učili mladino?“

Imam tudi nek dober svet za-te, draga Soča! Čestokrat sprejemaš dopise o kaki stvari za in proti, da ni konca ne kraja. Taki prepirljivi dopisi čestite čitatelje Tvoje malo zanimajo, osobito pa, ako so dopisi o u. pr. kakih cestah. Poslušaj torej glas ene plati zvona in tudi glas druge plati, potem — basta. Ako pa kdo hoče dalje zvoniti, naj zvoní, dokler mu drago; toda — ne zastoj. Nadaljne dopise sprejemaj le kot „poslano“ za cvenk.

Iz Prvačine, 31. januarja. Raduj se, Prvačina, in veseli se današnjega dneva; akoravno mala in uborna vas, rodila si uže mnogo odličnih mož, katerih eden te je danes počastil s svojim pohodom. — Sinoči uže naznanjalo nam je ubrano pritrkovanje zvonov in pokanje topičev veseli približajoči se praznik. Velik slavolok tik glavne ceste pri vhodu v našo prijazno vas z nadpisom: „Dobro došli blagovestnik Božji!“ naznanjal je veselja polni dan, kakotnega Prvačina še nij doživela. Točno ob 8. uri naznani nam pokanje topičev in pritrkovanje zvonov prihod mil. g. vladike poreško-puljskega Alojzija Zorna v svojo rojstno vas, kjer je slišal prve glase nepozabljive matere. Uže rano zajutra drlo je ljudstvo skupaj, da pozdravi svojega visokega sovaščana. Pod slavolokom čakali so ga č. g. župnijski namestnik, občinski zastop, g. učitelj s šolsko mladino, veteranska godba in na stotine občinarjev. Močen strel naznanil nam je, da se vladika bliža. Godba zaigra cesarsko pesem in mil. g. vladika stoji pred nami. Prvi ga nagovori č. g. župnijski oskrbnik, na kar preč. g. vladika ginen in solzan odgovori ter se zahvali. Sv. maše, ki je bila potem, se je udeležilo nebrojno število občinstva iz Prvačine in drugih krajev. Po sveti maši izroči v rojstni hiši občinski zastop novoposvečenca mali spominek, pesem v pozlačenem okvirji, katero je zložil naš Podkraškogorski, kateremu veliko pesniških proizvodov gladajo — miši.

Pri izročitvi spominka nagovoril je mil. škofa g. Fr. P., kateremu se je zopet ginen zahvalil. Po tem zapojejo naši vrli pevci pesem „Slovo“, nalašč za ta dan zloženo; besede in naapev poslal je bratranec mil. g. vladike č. g. Hil. Zorn z Dunaja. Po končanem petji nastopila je 10letna deklica, ki je s primernim, ginljivim govorom izročila v imenu šolske mladine šopek cvetic; tu ni mogel milostivi gospod vzdržati se joka, nego vses ginec je odzdravil ter podelil nježnej mladini apostolski blagoslov, Po 10. uri

prišla je iz bližnjega Dornberga deputacija obstoječa iz okoli 20 mož — na čelu sta jej bila č. g. župnik in g. župan — poklonit se milostivemu vladiki. Č. g. župnik imel je ginen govor, na kateri se mu je milostivi vladika srčno zahvalil. Č. g. vikar na Gradišči je bil poslal visokemu domačincu kot čestitko kratko pa lepo pesem. Na to je bil v rojstni hiši obed, pri katerem se je nazdravljalo.

Cel dan so naznanjali zvonovi in topiči veseli praznik, katerega občina Prvačina ne bode nikedar pozabila, nego vedeo boče ga v srci nosila. Ob 4. uri zvečer se je mil. g. vladika od nas poslovil ter nam je dal apostolski blagoslov. Do slavoloka tik velike ceste je šel milostivi škof peš in cela občina za njim. Pri slavoloku nas je zapustil, kočija je zdrčala, zginila nam je spred oči; mi smo pa še dolgo gledali po cesti, kodar se je odpeljal, ter smo prosili Boga, da ga ohrani v svoji milosti in da mu dá učakati srečne in vesele dni.

Iz Kanala, 2. febr. — Draga „Soča“, prosim, sprejmi v Tvoje predale slednji dopis, ki je popolnoma resničen. Ako bo treba, smeš imenovati moje ime in dodam Ti še drugih prič. Mnogo naših občinarjev je izreklo željo, da bi se ta zadeva spravila v „Sočo“, ker imajo upanje, da s tem se vendar kaj doseže. Govoriti mi je o našem občinskem slugi, ki dela nečast občini in občinskemu zastopu. G. župan, vitez Malnič, je bil že tega mnenja, da obč. sluga ni sposoben za to službo in da si mora občina drugega poskrbeti, ali obč. sluge strije, g. poštar kanalski, je proti temu ngovarjal, da občina bo morala potem sedanjega slugo rediti, ker ni za nobeno službo in za nobeno rabo. Na to so se udali g. župan in občinski starešine ter so obdržali obč. slugo, ki ni za nobeno rabo, kakor pravijo, ki dela nečast, sitnost in tudi škodo Kanalcem.

Meni se dozdeva, da ngovor g. sluginega strijca ni veljaven. Sedanji obč. sluga ima 36 let in je po svojem stanu, ki ga pa ne opravlja, izvrsten čevljar. G. strije naj mu torej kupi par kopit in naj mu prikskrbi dela, pa bo. Pri kopitu ni treba toliko natančnosti, kakor pri obč. slugi, ki je v vedni dotiki z ljudmi. — Ni sicer dobro raznasati slabosti svojega bližnjega; pa zdi se mi, da v tem slučaju zahteva splošni blagor, da se o njih ne molči. Naj torej gg. čitateljem „Soče“ le površno naznanim, da obč. sluga je malo „doma“, mnogo pa po krčmah, da koleke, katere mu občani izročujejo, pogosto „zgublja“, da v njegovi glavi ni zmeraj vse prav, da je ljudem nadležen s svojim nadzorovanjem po krčmah, kjer ima svoj dom, da jim je zopern zavoljo svojih poročil in svojega aestrpljivega obnašanja, da dela nemir in zadržbe po Kanalu. Vse to je g. županu in podžupanu in občinskim svetovalcem tako dobro znano, kakor meni, in čudim se, kako more slavna občina kanalska obdržati v službi moža, o katerem sodijo nekateri, da ni za nobeno rabo, da ga bo morala občina rediti, ako pride ob službo.

Pri tej priliki bi hotel občinskim očetom še nekaj drugega na srce položiti. Kedar poskrbijo, da se občinski pašniki razdelijo? Skoraj povsod so že razdeljeni, le pri nas ne. Tam kjer zdaj trnje raste, bi imeli lepe vinograde, njive ali senožeti, ako bi se svet razdelil med občinarje. V zadnjih letih je dobil Kanal gotovo kakih 25 do 30 novih družin, ki so večinoma uboge. Tem bi bilo pomagano, ako bi se jim dal svet, ki bi ga obdelovali. Tudi država bi pri tem dobila, ker od obdelanega zemljišča bi se moral davok plačevati in Kanal bi potem še bolje zaslovel zaradi točnega plačevanja davkov, kakor do zdaj. Pogledjte, občinski očetje, kako so si drugod občine opomogle, kjer imajo razdeljen svet? Zakaj bi se tudi pri nas to ne zgodilo?

Občinski očetje, v imenu mnogo občanov Vas prosim, dobite nam dobrega občinskega slugo in skrbite, da se razdelijo občinski pašniki med občane.

Kanalec.

Iz Tolmina, 5 febr. — Z veseljem sem čital članek, ki si ga, draga „Soča“, prinesla v tvoji zadnji 5. številki iz kobaridske okolice, kako tam napredujejo. Res so pohvale vredni. Zal mi je da ne morem tudi jaz, tolminski narodnjak, kaj takega svetu objaviti. Po moji pameti se mora našim sosedom čudno dozdevati, ko berejo po časopisih, da se okoli in okoli veselice vršijo po čitalnicah in bralnih društvih, in le iz Tolmina nič ne čitajo, ker le pičlo je to, kar Tolmin svetu javlja. Lahko bi svet mislil, da v Tolminu za to ni moči. Ali to rečem po pravici, da v Tolminu je vsega dovolj bodisi za petje ali za igre. Ustanovilo se je rokodelsko bralno društvo iz tega naména, da bi se mladina in kmečko ljudstvo s knjigami, časopisi in petjem izobraževalo; prvosednik in odborniki se zelo trudijo, da bi društvo napredovalo. Ali kaj pomaga vse to, ko se tudi taki gospodje nahajajo v Tolminu, ki ubogega našega kmeta še odvrčajo od društva, namesto da bi mu svetovali, da se vpiše v društvo. Taki ljudje naj roko na prsi položijo, ker bodo morali dati odgovor tudi od takega počenjanja.

Taki možaki se sicer v našem trgu za drugega

ne brigajo, nego za kakega pol literca vina ali pa za porcijonček mesa od ščetinaste živali; naj toraj pustijo narodnjake narodu v prid delovati. Drugod, kjer veselice napravljajo, se ljudje med seboj ljubijo in znajo drug z drugim občevati; pri nas ni vse dobro v tem oziru, zato so tudi veselice tako redke. Dobre moči, katere imamo v našem trgu, se ne držijo trdno narodnih tal; že se je tudi pri nas ukoreninilo nekaj slovenskih melodij po našem trgu, ali zdaj, Bog se všmili! zginile so lepe pesmice mogočnega Preširna in drugih pesnikov, zginile so besede slovenskih poetov; le rujoenje in la la la laškega posnetka motijo nočni mir po trgu ter dramijo uboge mirne tržave iz sladkega spanja. Ponočna straža; kje si P kaj delaš? da takih rogoviležev ne spraviš v varni kot?

Kakor sem čul, je rokodelsko bralno društvo skušalo napraviti tudi pevski zbor. Res, društvo si je zbralo nekaj poštenih tukajšnjih fantov, ki so s pravim veseljem prišli v društveno sobo k prvi pevski oji, da bi se začeli vaditi, pa ni bilo mogoče, ker povodje ni bilo zraven in sicer za to ne, ker ravno takrat je bil orgljanje v cerkvi odpovedal. Ker so g. orgljavec zdaj zopet orgle prevzeli, nadejati se je, da se petja cerkvenega in narodnega zopet poprimejo; zelo mu bo hvaležno za njegovo prijaznost društvo in še kdo drugi.

Rokodelskega bralnega društva prijatelj.

Iz Trsta, 8. febr. — Kratkemu poročilu, katero ste prinesli o tukajšnjem delalskem podpornem društvu, naj dodam, da društvo prav dobro napreduje. Pristopilo je lansko leto 159 novih udov in 94 novih družabnic; zdaj šteje društvo 665 družabnikov in 142 družabnic. Zares lepo število, ki se pa dá še povečati in se v tekočem letu pod umnim vodstvom novoizvoljenega odbora tudi gotovo poveča, ker v Trstu je silno veliko slovenskega življa. Društvo je imelo dohodkov v moškem oddelku 10.754 gl. 16 kr., v ženskem oddelku 705 gl. 11 kr. — Preradnja nedeljo, 28. jan., je imelo društvo svoj letni občni zbor, pri katerem je bilo navzočih okoli 400 udov in nad 80 družabnic. Zbor je odprl g. Viktor Dolenc, društveni predsednik, ki je v primernem govoru spomnil pokrovitelja društva, cesarjeviča Rudolfa, kateremu je društvo koj odposlalo telegrafični izraz naudušenosti, dalje umrlega dr. Bleiweisa, očeta Slovencev, in je v lepi besedi razpravljal društveno zadeve. Tajnik g. Dolinar je bral letno poročilo, denarničar g. Schmidt pa letni račun. Občni zbor je potrdil proračune in je sklenil resolucijo, naj novi odbor pretresa, kako bi se dal ustanoviti penzijski zalog. Sprejet je bil predlog odbora, da se ustanovi nov oddelek društva, namreč založna, v katero bi donasali družabniki in družabnice. Izazila se je želja, naj bi odbor tudi za naprej pridržal društvenega uradnika. V novi odbor so voljeni: predsednik V. Dolenc, tajnik Iv. Dolinar, denarničar D. Schmidt in drugi možje, do katerih ima društvo zaupanje. Novoizvoljeni predsednik g. Dolenc se je zahvalil za skazano čast, je nauduševal društvo k složnemu delovanju in je sklenil občni zbor.

V mestnem zboru se je godilo nekoliko demonstracije, ko je novi svetovalec Rascovich prišel v zbor. Galerije so bile napolnene in so mu glasno dajale izraz zadovoljnosti, možu ki je bil voljen s pomočjo „Progressa“. Slabo znamenje.

Politični pregled.

Novejši dogodki državnega zborovanja so sledeči: Grof Taaffe je nazaj vzel predlog o pomoči za Tirolce, ki so bili po povodnih hudo poškodovani, ter predložil v tej zadevi drug predlog. Volil se je dalje odsek 36 poslancev, kateri ima nalog pretresovati Chlumecky-jeve nasvete o socijalnih preuredbah. — V finančnem odseku se je nadaljevalo posvetovanje o načnem proračunu za leto 1883. Peročevalec Jireček nasvetuje, naj se za učiteljska izobraževališča vladi odbije 9900 gl. Dr. Tonkli pojasnjuje slabe poslopne razmere na goriškem učiteljski in prosi vlado, naj bi zidala v ta namen novo poslopje v Gorici. Poslanec Russ graja knjige za pripravnike z ozirom na vsebino in vedno menjavo knjig. Suess graja vlado, ker premalo pedpira vedo, rekoč: možje kakor dr. Holub si morajo s predavanjem prislužiti sredstva za znanstvena potovanja. Češki poslanec Zeithammer odobruje Suess-ove nasvete, a pravi, da je doma mnogo potreb in nujnega posla, tako se n. pr. prav nič ne pospešuje znanstveno preiskovanje Češke. V pravosodnem odseku obravnavala se je peticija nižjeavstrijske odvetniške kamore o preuredbi odvetniškega reda in sodnijskega postopanja.

V nedeljo je bil pod prvosedstvom Nj. Veličanstva cesarja skupni ministerski svet, kateri se je bavil z onimi železnicami, kateré se morajo iz ozirov na vojsko zidati. Posvetovanja se še nadaljujejo.

Iz Trsta se čuje zopet o noveji demonstraciji irredentarske, ki je bila namenjena zoper avstrijsko vojaštvo. Dve delavski društvi „Società operaja triestina“ in „Fratellanza Artigiana“ napravili sti bili namreč javne plese, k katerim je smel vsakdo priti, le „osebe v uniformah“ ne. Veliki plakati po oglih so to očitno razglasali. Ako bi bili naši vojaki manj vajeni strogi disciplini in bi bili manj priljudnega duha, kaj bi lahko iz tega nastalo? To očitno in nesramno zasramovanje in preziranje častne njihove obleke bi bilo lahko pouzročilo obžalovanja vredne posledke.

Velik hrup pouzročuje zadeva gališkega poslanca Kaminskija. On se je mnogo trudil namreč, da bi dobila firma Schwarz zidanje gališke poprečne železnice, kar se mu je tudi posrečilo. Toda zdi se, da trud ni imel le domoljubnega namena, ampak tudi denarni. Kakor se kaže, bi mu šlo za oni trud 625.000 gl., a žid mu je hotel sedaj, ko ima pravico že v žepu, le 25.000 gl. dati. Njegov odvetnik, poslanec Wolski, je izročil stvar sodnji in tako je prišlo to umazano perilo med svet. Poljski poslanci so bili čez to zelo razkačeni ter so prisilili oba poslanca, da sta mandate položila. Ustavovrni listi se tega zelo veselje in hočejo že dokazati, da je tudi vlada tem podjetjem v bližini. Toda to so le podla sumničnja sedanje vlade, izvirajoča iz ustavovernega hrepenenja po ministerskih stolih.

Maja meseca t. l. se bo dal ruski car v Moskvi kronat. Obširni program za to svečanost je že objavljen in razposlan. S posebnim ukazom imenoval je car komisijo v ta namen in je povabil mesta in vasi k obilnej udeležitvi v Moskvo.

Angleškim časnikom se poroča, da je nastal v Indiji upor.

Domače stvari.

Pust je storil letos svojemu imenu vso čast. Na Travniku, kjer je bilo včasih najbolj živahno, letos ni bilo pravega življenja. Pešcev sicer ni manjkalo in tudi prodajalcev s konfekti ne, ali kupovalcev in vozeče se gospode ni bilo veliko viditi. Če so obrnili čas in denar za boljše namene, je tudi prav.

Kraševcem priporočamo prav tople današnji podlistek, ki govori umevno besedo o pogojzdevanji Krasa, o važnem prašanji, za katero se mora zanimati vsak Kraševcec. Hvala g. dopisniku za koristen poduk.

Gospod Ferdinand Zigoj, c. k. kancelist in voditelj zemljišnih knjig pri tukajšnji odredjeni mestni sodnji, je praznoval pretekli ponedeljek, 5. februarja, v cerkvi sv. Antona srebrno poroko (petindvajsetletnico) s svojo gospo Katarino, rojeno Lašičevo. Prijatelji in znanci mu poklanjajo pri tej priliki kot vezilo srčno željo, da bi mu bilo dano praznovati za 25 let zlato poroko pri sedanji moči in zadovoljnosti.

G. Baldassi, znani župan v Versi, poprej rezervni častnik, se je dal aktivirati in je zdaj že v Hercegovini, ker doma ni mogel več strpeti.

S „Corrierom“ se ne pečamo iz tega namena, da bi ga spreobrnili, ker vemo, da se ga ne prime, kar pride iz našega peresa, ampak le zavoljo tega, da čitatelji spoznajo, kakega kolego smo dobili v Gorici na časnikarskem polji, in da bodo vedeli, s kakimi sredstvi se nekogi možje in žene borijo proti Slovencem.

Na našo opombo v zadnji številki „Soče“ o poročilu, katero je izdala bolnišnica vsmiljenih bratov v Gorici za preteklo leto, nam je bilo pojasneno na pristojnem mestu, da izdajatelj ni nameraval združiti z izrazom, ki smo ga grajali, politično misel, da je le po nesreči tisti izraz odbral in da ga je dal koj odpraviti iz slovenske in italijanske prestave, ki se še le tiskati, ko je zvedel, da je izraz služil v spodtiko. Tako ravnanje hvalimo, ker služi v to, da se medsebojno zaupanje maoži, in daje ob enem besedam dejansko potrdilo.

Voznike, ki so vozili leta 1879. in 1880. v Bosni in niso bili še plačani, opominjamo, da naj

bodo previdni gledé tistega gospoda H. Hutter-a v Trstu, via Aquedotto 17, ki obečuje, da dobi voznikom celo plačilo ali vsaj večinoma. Urednik „Naše Sloge“ v Trstu je bil pri tistem gospodu in je hotel zvedeti, po kateri poti namerava priti do onega plačila. Hutter mu ni drugega odgovoril, ko to, da je poznal Abendrotha 30 let in da noče imeti nikakega plačila, dokler izžbe ne dobi. Po dobljeni tožbi, da bo pa zahteval za se 20 od sto. „Stoga“ opominja voznike, naj ne dajo Hutterju nobenega krajcarja, dokler tožbe ne dobi.

Vertojba je doživela preteklo soboto, 3. februarja, slovesnost, katere se najzdarši ljudje tega kraja ne spominjajo. G. učitelj Andrej Drašček je bil odlikovan, kakor smo že prej enkrat omenili, s srebrnim križem za zasluge s krono. Mož, ki deluje 33 let na šolskem polji, je pač vreden, da se mu čast skaže. Ob 3 urah popoldne se je zbrala vsa šolska mladina, iz mesta so se pripeljali c. k. okrajni glavar, c. k. okrajni šolski nadzornik, oče ondašnje učiteljice g. Anton Fabijani in mnogo druge gospode. Učitelji iz bližnje in daljne okolice so bili prav dobro zastopani; bilo je vseh gostov nad 30. Pokanje z možnarji, zvonjenje v obeh cerkvah (cerkovnika takrat nista bila še prebrala zadnje „Soče“), prepevanje cesarske pesmi, lep govor c. k. okr. glavarja v čistem slovenskem jeziku, — kakor drugod; miza izvrstna. Otroci so dobili spomin v denaru (od solkanskega domorodca v Celovci) in v jedilu (g. nadzornika). Pozno so se gostje razšli, ki bodo dolgo pomnili veselega dne. Vertojbanski šoli žalimo najbolj napredek pod sedanjim učiteljstvom, ki se mnogo trudi v izpolnovanji svojih dolžnosti.

V Selu pri Čerčičah so prodali letos nekaj hrastov, ki so bili silno stari in veliki. Najdebeleji hrast je imel pri debelem konci 27 kvart na okoli in 9 kvart v premeri; največi njegov vrh je bil debel 6 kvart na okoli. Drugi hrast je dal samo vejevja in drobnih drv 21 voz, kakoršni so v tistih krajih navadni. Zemlja mora biti na tistem mestu hrastu prav prilježna, drugače je težko razumeti, kako zraste tako velik drev. Debele kose bodo morali najbrže na mestu žagati, ker taki hlodi se ne dajo spravit z mesta. Ko je bil Kras z gozdi pokrit, kdo vé, ali se niso tudi tam nahajali taki hrasti.

V Plaveh se je vršila 4. januarja t. l. za ta kraj redka slovesnost. Ondašnjemu županu g. And. Konjeditcu je pripel c. k. okr. glavar baron Rechbach zlati križ za zasluge s krono. Gospod učitelj v Deskli, Jakob Komavli, je slikal zasluge odlikovanca za šolo ter mu je priporočal tudi nadaljno skrb posebno za šolo v Deskli in v Plaveh. Gosp. odlikovanec se je zahvalil za cesarsko priznanje ter je prosil, naj se njegova zahvala naznani na najvišem mestu. Plavski fantje in šolski otroci so peli pod vodstvom g. Jos. Budala cesarsko pesem. Po kratkem zajutrkcu se je c. k. okr. glavar odpeljal okoli 11. ure v Kanal k enaki slovesnosti, v Plaveh so se pa g. županovega odlikovanja veselili starašine in povabljeni gosti do pozne ure pri pogurjeni mizi.

U Zagrebu je bil pretekli teden zopet precejšen potres; škode ni naredil, ali strahu je prouzročil veliko, ker meščani se še vedno spominjajo velikega potresa pred leti.

Nova križarska vojska. (Prijatelj našega lista nas je naprosil, naj objavimo to naznanilo). Ko so se bili v srednjem veku krščanski otroci in dečki vzdignili, da bi sv. deželo dvijim Turkom, v katerih oblast je bila prišla, z mečem v roci oteli, so večidel vsi ti „mali junaki“ nesrečno poginili, prej ko so se bili sv. deželi približali. Ali skušnja človeka uči; zato so tudi otroci postali bolj pametni. Razvideli so, da je treba drugače začeti, če hočejo res „mali“ kaj velikega doseči. Začeli so na drugi način boj proti nevernikom z molitvijo in telesno podporo. Ino pravo so zadel! V molitvi in ljubezni so namreč mali močnejši od velikih, kajti molitev nedolžnih otrok ima čudovito moč, da oblake predere. Združili so se otroci v tako imenovano društvo sv. detinstva, da bi z nabrano denarno podporo otroke od nevernikov kupovali, da bi od starišev zapuščene in zavržene otroke pobirali, jih krstili, kršansko izvgojevali ter kot misijonarje med njih neverne rojake nazaj pošiljali. In glejte čudo! Komaj 20 let teče, odkar je bil goreč francoski škof Forbin Jauson to društvo ustanovil, uže šteje kat. cerkev med Kinzi okoli 2 milijona vernikov. Če Bog da in sreča junaška, spreobrnejo ti mali junaki sčasoma še ostalih 348 milijonov Kinezov k pravi veri in omiki. Tako dosežejo to, kar do zdaj vsem državam, parlamentom, vojskam, učenjakom in drugim kulturouosem ni bilo mogoče. Vi se mi smejete? Ali pomislite, da Bog je male izvolil, da bi osramotil velike. Zares mali nosijo do zdaj omiko na vzhod! — „Sv. detinstvo“, katero je zdaj skoro po celi Evropi razširjeno, se je tudi za gorisko škofijo 25. januarja t. l. ustanovilo. Vodja društvu je profesor č. g. D. Alpi tajnik č. g. Fr. Sedej katehet, blagajnik vitez Karel Baubela, c. k. deželni stavbeni svetovalec v pokoji,

odbornika sta č. g. Milost, župnik na Placuti, in dr. Oskar baron Sommaruga, gozdarski uradnik. Vodstvo tega društva vabi uljudno vse stariše, odgojitelje, otroke in odrasle ne glede na narodnost ali starost k pristopu in pospeševanju tega prekoristnega in blagega dela. Pogoji niso težki; vsak deleženec molli na dan 1 „Češčno si Marijo“ in plača 2 kr. na mesec ali pa toliko, kolikor premore. Koristi in duhovne dobrote, ki jih vsak deleženec lahko dobiva, so mnogovrstne in bogate. Kdor hoče natančneje o tem pozvedeti, naj se obrne do vedje ali pa do tajnika omenjenega društva. Za slovenske otroke so priskrbljene podobice in sprejemnice kakor tudi knjižice, s slovensko besedo.

Skladbe Avgusta Armina Lebana, nekako nadaljevanje „Glasov s Primorja“, obsegajoče v I. zvezku 4 moške in 2 mešana zbor, tiskajo se v Ljubljani in se ta mesec pošljejo mej svet. Prvi zvezek, ki bode stal 25 kr., po pošti 30 kr., razpošlje se nekogim gospodom na ogled. Naročnina naj se pošilja uredniku „Skladbam“, g. Janku Lebanu, učitelju v Lokvi, (Cognale, via Divača, Küstenland). Želeti je, da bi osobito učitelji krepko podpirali to započetje, ker je cena tako nizka, da si vsak delce lahko omisli, čeprav nij muzikalen, uže iz rodoljubnega nagiba!

„Trst in okolica“. — Zgodovinska slika; spisal Matija Sila. — Izdalo in založilo opravništvo „Edinosti“. Tisk nove tiskarne pod vod. F. Huala v Trstu. Pod tem naslovom je izšla začetkom leta nova knjižica slovenska. Malo imamo Slovenci monografij iz povesti naše; niti od poglavitnih mest ne. Uže s tega obzira je 155 str. broječa knjižica vsega priporočila vredna. G. pisatelj pravi „zgodovinska slika“; in v istini dobimo prebravši njegovo delo „sliko“ Trsta. Zgodovina piše se navadno suhoparno, toda naš pisatelj znal je v pripovedanje dogodkov vplesti opazke, katere zabavljajo bralca, a ob jednom budé zavest narodno. — Knjižica pisana je v lahko umljivem, gladkem jeziku, vestno i resnicoljubno, v duhu narodnem in s temeljito učenostjo. — Učeni g. pisatelj se je ob jednom tudi oziral na jezikoslovje in zemljepis. — Dobi se po 45 kr. a s poštnino vred po 50 kr. v Trstu pri opravništvu „Edinosti“.

Listnica uredništva. G. dopisniku iz Ljubljane: za danes prepozno; — s Krasa: Vaš dopis je v tiskarni; danes ni bilo mogoče; — z gorenjega Krasa: premislino še enkrat, sicer pa berite naš današnji list.

Listnica opravništva: G. K. M. na Srednjem: Vaš list nam je poslala sl. kanalska pošta nazaj z napisom: noče sprejeti, torej brez zamero.

Javna zahvala.

Vsem onim, ki so blagovolili spremiti mojo nepozabljivo suprugo ANO k zadnjemu počitku, posebno pa slavnemu starešinstvu in gosp. učitelju, izrekam svojo najtoplejšo zahvalo.

V Štandreži, dne 5. februarja 1883.

Jožef Nanut.

Udano podpisana naznanja častiti duhovščini, da sprejema vsake vrste cerkvena dela in sicer palme, albe, roketete, antependije itd. bodisi nova bodisi v popravo po prav nizki ceni. Prosi torej za blagovoljna naročila.

Sè spoštovanjem

Karolina Fabijani

Via Ascoli h. št. 8.

Št. 32/E

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà), vstanovljene po grofu Thurnu v Gorici naznanja, da bode dne 12. marca 1883. začela javna dražba (kant) nerešenih zastav IV. četrtletja 1881, t. j. tistih, ki so bile zastavljene meseca oktobra, novembra in decembra 1881.

Ravnatelj: Lovisoni.

Prva dunajska hernalška tovarna na par za skrob in lepivo iz pšenice, Wien, Hernalser Hauptstrasse, 101, priporoča svoje izdelke v do zdaj v kupčije nenavadni finosti po najnižih cenah in sicer:

- št. 00. visoko prima žarna štirka (skrob)
- št. I. prima štirka za tul,
- št. II. štirka za muselin,
- št. III. štirka za lepilo,
- in čevljarsko lepivo (pop),

Rzpošilja se od 50 kilov naprej.